

Gianni Barbiero,

Il tuo amore è meglio della vita.

Salmi commentati per la preghiera

(La Parola e la sua ricchezza 12),

Milano 2009, ss. 312

(Editrice Figlie di San Paolo)

Chociaż o Psalterzu powstało już wiele komentarzy i opracowań różnego typu, to jednak każde nowe słuszenie rodzi prawdziwe zainteresowanie. Bez wątpienia tajemnica tego swoistego „powodzenia” tkwi w samej Księdze Psalmów czyli zbiorze 150 utworów poetyckich, które uważa się za compendium całej Biblii. Egzegeci nie wahają się nazwać jej nawet „małą Biblią”, ponieważ - jak motywują - znajdują się w niej wszystkie podstawowe prawdy, które zawarte są też w całej Biblii. Jest to zatem księga jedyna w swoim rodzaju. Psalterz streszcza wiele wieków aktywności poetyckiej Izraela, stając się w ten sposób odzwierciedleniem wiary i przekonań wielu pokoleń narodu wybranego. Powstanie psalmów rozciąga się od panowania królów aż do czasów machabejskich. Zostały spisane i zachowane w języku hebrajskim, którym mówili

starożytni Izraelici. Tekst hebrajski psalmów, na którym oparte są współczesne ich tłumaczenia, to tzw. tekst masorecki (TM), opracowany między 600 a 1000 rokiem przez uczonych żydowskich, zwanych masoretami, czyli „ludźmi tradycji”. Stosunkowo często sięgali po Księgę Psalmów również autorzy nowotestamentalni, zwłaszcza Ewangelisti i św. Paweł.

Nie można zapomnieć, że do dzisiaj modli się Księgą Psalmów codziennie cały Kościół. Wspomniane powyżej fakty decydują o tym, iż Psalterz stanowi księgę wciąż aktualną, interesującą, odślaniającą najgłębsze uczucia religijne narodu izraelskiego. Ale to również przede wszystkim księga modlitwy, którą modła się żarliwie i nieprzerwanie ludzie przez blisko trzy tysiące lat. Dlatego też z uznaniem należy powitać na rynku wydawniczym nowe opracowanie poświęcone tej księdze Biblii, autorstwa Gianni Barbiero pt. *Il tuo amore è meglio della vita. Salmi commentati per la preghiera* (Twoja miłość jest lepsza od życia. Psalmi komentowane do modlitwy), wydanej w serii *La Parola e la sua ricchezza* (Słowo i Jego bogactwo) nakładem cenionego wydawnictwa Figlie di San Paolo.

Autor książki Gianni Barbiero to kapłan, salezjanin urodzony w Scorze (Włochy). Studiował w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie i École Biblique w Jerozolimie. We Frankfurcie (Philosophisch – Theologische Hochschule St. Georgen) kształcił się przy boku prof. Norberta Lohfinka. Wykładał w Instytucie Teologicznym w Messynie (Sycylia) i salezjańskiej Philosophisch – Theologische Hochschule w Benediktbeuern. Aktualnie jest wykładowcą Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie. Pośród licznych publikacji warto wspomnieć choćby: *Il regno di JHWH e del suo Messia. Salmi scelti dal primo libro del Salterio* (Roma 2008). W wydawnictwie Figlie di San Paolo opublikował już komentarz do księgi *Pieśni nad Pieśniami: Cantico dei cantici. Nuova versione, introduzione e commento* (Milano 2004).

Książkę otwiera wprowadzenie (presentazione – s. 5-8), w którym autor wyjaśnia czytelnikowi w pierwszym rzędzie tytuł pozycji. Jest on zaczerpnięty z Ps 63,4, który odmawiany jest w Liturgii Godzin, podczas jutrzni w niedzielę pierwszego tygodnia. Według Barbiero słowa te dobrze oddają duchowość psalmów, które są modlitwami rozkochanych w Bogu każdego czasu (por. s. 5). Dalej zauważa, że niniejsza książka jest owocem prowadzonych przez niego konferencji, rekolekcji i spotkań biblijnych z grupami duchownych i świeckich, aby ukazać zarówno głębię ludzką, jak i duchową tych antycznych, a zarazem wciąż żywych modlitw Izraela (por. s. 5). Toteż ze względu na szerokie spektrum odbiorców niniejszej pozycji noty biograficzne, jak i odniesienia do opracowań naukowych są zredukowane do minimum.

Antologia osiemnastu psalmów również znajduje swoje uzasadnienie. Według Barbiero jest ono podwójne. Pierwsze – praktyczne, aby nie czynić z opracowania potężnego tomu. Drugie - teologiczne, wskazuje na fakt, iż wszystkie wybrane psalmy są przypisywane historycznemu Dawidowi, w tle którego stoi figura eschatologicznego Dawida – Mesjasza oczekiwanego przez Żydów i rozpoznanego przez chrześcijan w osobie Jezusa Chrystusa (por. s. 6). Wreszcie na końcu wprowadzenia autor książki wyjaśnia czytelnikom, że pragnął pokazać wagę znaczeniową poszczególnych psalmów poszukując ich sensu, paralel z innymi utworami Psalterza i księgami ST oraz wskazać na ich nieprzemijającą aktualność dla ludzi wiary.

Zanim jednak czytelnik przystąpi do studium antologii prezentowanych psalmów Barbiero proponuje zapoznać się z zagadnieniami, które według niego pomogą odczytać główne idee i przesłanie Księgi Psalmów. Autor książki nazywa je: *elementi per una teologia dei salmi* (elementy teologii psalmów – s. 9-16) i zalicza do nich następujące: psalmy jako modlitwa (s. 9-10), królestwo Jhwh jako centrum Psalterza (s. 10-12), psalmy jako mała Tora (s. 12-13), psalmy jako modlitwa ubogich (s. 14-15) oraz zadanie w świecie i nadzieja życia wiecznego (s. 15-16). Po tym swoistym odsłonięciu teologicznego świata psalmów, przystępuje dopiero do prezentacji wybranych utworów Psalterza. Stanowią je następujące psalmy: Ps 1, 2, 3, 8, 19, 22; 23; 39; 40; 42-43; 45; 46; 49; 50; 51; 63 oraz 72. Są one obecne, jak wspomina sam autor we wprowadzeniu (s. 6) w dwóch pierwszych księgach Psalterza (I - Ps 1-41 i II- Ps 42-72) i odnoszone do Dawida jako ich autora. Barbiero konsekwentnie dokonuje prezentacji poszczególnych utworów Psalterza, rozpoczynając zawsze od tekstu kanonicznego analizowanego psalmu, po którym następuje zwięzła introdukcja. Czytelnik dowiaduje się z niej o tytule psalmu i jego autorze. Barbiero określa też czas powstania psalmu oraz wskazuje na *Sitz im Leben* utworu w wymiarze historycznym i teologicznym. Kolejnym krokiem jest prezentacja gatunku literackiego. Podaje też *Leitmotiv* utworu. Dopiero po nim następuje omówienie struktury literackiej. Pomimo, że autor zaznacza we wprowadzeniu, że książka nie jest przeznaczona dla specjalistów (por. s. 5), nie oznacza to, że tam, gdzie jest to konieczne odwołuje się do rezultatów naukowych opracowań w tym zakresie (zob. s. 216-219; 224-228). Chętnie czerpie z doświadczenia innych komentatorów Księgi Psalmów takich jak: A. Weiser, T. Lorenzin, L. Alonso Schökel, P. Beauchamp, F. Delitzsch, K. Seybold, G. Ravasi oraz F. – L. Hossfeld i E. Zenger. Omawiając poszczególne strofy analizowanych psalmów, podaje wyjaśnienie terminów i wyrażen biblijnych wraz z ich szerokim polem semantycznym. Szuka też paralel analizowanych psalmów z innymi utworami Psalterza oraz ksiąg Starego Testamentu. Dopiero po takim postępowaniu badawczym, autor książki słusznie przechodzi do formułowania wniosków teologicznych, które zamykają większość wybranych psalmów. Barbiero wierny jest tezie postawionej we wprowadzeniu, że: „modlić się psalmami to wejść w serce Starego i Nowego Testamentu oraz wejść w serce Boga” (s. 5). Dlatego też podaje miejsca oraz walor znaczeniowy jaki analizowane utwory psalmiczne otrzymały u autorów nowotestamentalnych (zob. s. 47-48; 133; 198). Całość książki zamyka cytowana bibliografia (Bibliografia citata – s. 309-311) mająca na celu wskazać zainteresowanym pogłębionym studium Psalterza istniejące w tym zakresie szersze i szczegółowe opracowania naukowe i egzegetyczne.

Śledząc treści książki Barbiero czytelnik odnosi wrażenie, że nie jest ona suchym przekazem i analizą poszczególnych utworów Psalterza. Można się nią również doskonale modlić, prowadzić medytację i dialog z Bogiem. Takie zresztą było główne zamierzenie autora książki zawarte w jej podtytule: „Psalmy komentowane do modlitwy”. Autor w odczuciu recenzenta po lekturze niniejszej książki, prowadzi czytelnika do konkluzji, która przywołuje zawarte w tytule książki słowa Ps 63,4: „Twoja miłość Panie jest lepsza od życia”. „(...) Kogóż nie poruszyłyby owe liczne miejsca w psalmach, gdzie tak wzniosłe opiewany jest niezmierny majestat Boga, wszechmoc, niewysłowiona sprawiedliwość, dobroć, łaskawość

i inne nieskończone przymioty Boże! Kogóż nie natchną podobnymi uczuciami owe dziękczynienia za otrzymane od Boga dobrodziejstwa albo ufne i pokorne błagania o pomoc, czy też wołania duszy przejętej żalem z powodu grzechów? Któż nie zapłonie miłością wobec dokładnie zarysowanego obrazu Chrystusa, Odkupiciela, którego głos we wszystkich psalmach słyszał święty Augustyn? Głos ten śpiewał, skarżył się, radował się nadzieją lub smucił rzeczywistością" (Z Konstytucji apostolskiej *Divino afflatu* papieża Piusa X).

Na koniec należy zauważyć, iż książka Gianni Barbiero wpisuje się doskonale w serię wydawniczą: *La Parola e la sua ricchezza* (Słowo i Jego bogactwo), przypominając o głębi, wartości i aktualności Bożego Słowa obecnego w Psalterzu. Należy żywić zatem nadzieję, że niniejsza książka autorstwa Gianni Barbiero zostanie zauważona również przez polskich wydawców i szybko przetłumaczona na język polski.

Ks. Jacek Kucharski *

** Ks. Jacek Kucharski jest doktorem teologii w zakresie nauk biblijnych, absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie. Adiunkt w katedrze biblistyki Instytutu Teologicznego UKSW w Radomiu. Jest Moderatorem Działa Biblijnego im Jana Pawła II w diecezji radomskiej. Autor pozycji książkowych i szeregu artykułów z zakresu egzegezy Starego i Nowego Testamentu, archeologii biblijnej oraz semantyki języków biblijnych.*
